

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΤΕΕ
2006

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η διατροφή του πλανήτη

Πριν από ένα τέταρτο του αιώνα, ο Αμερικανός Paul Ehrlich, από τους πρωτοπόρους της παγκόσμιας **κινητοποίησης** για το περιβάλλον, προειδοποιούσε ότι ο πλανήτης μας ήταν στα πρόθυρα «απίστευτα μεγάλης πείνας». Ο πληθυσμός αριθμούσε τότε 3,5 δισεκατομμύρια, αριθμός οριακός κατά τον Ehrlich. «Είναι πρακτικά αδύνατο να χορτάσουν έξι δισεκατομμύρια άνθρωποι», έγραφε το 1976.

Υπολογίζεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός θα φτάσει τα έξι δισεκατομμύρια τον επόμενο χρόνο. Ωστόσο οι άνθρωποι σε γενικές γραμμές τρέφονται καλύτερα παρά ποτέ. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών, πριν τριάντα περίπου χρόνια η παραγωγή τροφίμων στον κόσμο αντιστοιχούσε σε 2.360 θερμίδες κατά κεφαλήν ημερησίως, ενώ σήμερα αντιπροσωπεύει 2.740 θερμίδες. Οι ημερήσιες θερμίδες θα συνεχίσουν να αυξάνονται ταχύτερα από τον πληθυσμό τουλάχιστον ως το 2010, σύμφωνα με τις αισιόδοξες **προβλέψεις** του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η αλματώδης αύξηση του πληθυσμού το δεύτερο ήμισυ του αιώνα μας, ώθησε στα ύψη τη συνολική ζήτηση τροφίμων. Παρ' όλα αυτά η προσφορά αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, ενώ η τιμή του σιταριού, σε σταθερά δολάρια, έπεσε κατά 61 τοις εκατό και η τιμή του καλαμποκιού κατά 58 τοις εκατό.

Η ικανότητα να παράγουμε ολοένα περισσότερη τροφή κάθε χρόνο οφείλεται σε ένα από τα **σημαντικότερα επιτεύγματα** στην ιστορία του ανθρώπου: την ανακάλυψη της γεωργίας.

Τα πρώτα εκατό χιλιάδες χρόνια από την εμφάνιση του νεότερου ανθρώπου, οι πρόγονοί μας έτρωγαν καρπούς που **συνέλεξαν** στη φύση και ζώα που κατάφερναν να σκοτώσουν. Όμως γύρω στο 8000 π.Χ., ο νεολιθικός άνθρωπος και σύμφωνα με κάποιους ειδικούς πιο συγκεκριμένα η νεολιθική γυναίκα, άρχισε να καλλιεργεί τη γη. Οι γυναίκες ανακάλυψαν ότι, αν σκόρπιζαν σπόρους στο χώμα, μετά από μερικούς μήνες αυτοί φύτρωναν.

Η γεωργική επανάσταση επέφερε μια βασική αλλαγή: ο δείκτης γεννητικότητας του ανθρώπου έφτασε και ξεπέρασε το δείκτη θνησιμότητας, και ο πληθυσμός του πλανήτη άρχισε να αυξάνεται σταθερά. Η γεωργία έγινε η κυρίαρχη **ανθρώπινη** απασχόληση - ακόμα και σήμερα απασχολεί σχεδόν πενήντα τοις εκατό του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού.

Η βιομηχανική επανάσταση επέτρεψε σε κάθε γεωργό να καλλιεργεί περισσότερη γη. Αυτό όμως είχε ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα την όλο και μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας και την επιδείνωση της ατμοσφαιρικής μόλυνσης. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας '60, η χημική γεωργία καθώς και τα υβρίδια αύξησαν πολύ την παραγωγή ανά στρέμμα, αλλά και τα τοξικά κατάλοιπα αυξήθηκαν κατακόρυφα. Παρά τις καινοτομίες, και πολύ **συχνά**

εξαιτίας τους, η υποβάθμιση του εδάφους και η μόλυνση των υδάτων απειλούν τη γεωργική παραγωγή σε **πλανητική** κλίμακα.

Ταυτόχρονα, η εφαρμογή νέων μεθόδων στη γεωργία διατήρησε την παραγωγή τροφίμων σε αρκετά υψηλά επίπεδα, ώστε να ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση. Η δύναμη της καινοτομίας υπερκέρασε αυτό που ο Malthus είχε αποκαλέσει "πληθυσμιακή πίεση". Σήμερα η Γη παράγει αρκετά τρόφιμα για όλους. Και όμως, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν το ζωτικό ελάχιστο των 2.200 θερμίδων ημερησίως. Περίπου είκοσι τοις εκατό του πληθυσμού στις υπό ανάπτυξη χώρες υποφέρει από χρόνια υποσιτισμό. Πριν τριάντα χρόνια το ποσοστό ήταν διπλάσιο. Με άλλα λόγια προοδεύουμε. Γιατί όμως να μένει πεινασμένος έστω και ένας άνθρωπος στον πλανήτη;

Το πρόβλημα δεν έγκειται τόσο στην παραγωγή όσο στη διανομή. Σήμερα η διατροφή είναι ανεξάρτητη από την τοπική παραγωγή τροφίμων. Μερικοί από τους καλύτερα τρεφόμενους λαούς στον κόσμο έχουν την τύχη να ζουν σε χώρες όπως η Ιαπωνία όπου δεν χρειάζεται να παράγουν οι ίδιοι την τροφή τους. Άλλοι λαοί πεινούν, αν και ζουν σε καταπράσινα εδάφη με συχνές βροχοπτώσεις. Ο κύριος λόγος γι' αυτή τη διαφορά είναι η πολιτική. Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική βούληση να εξασφαλίσουν στον λαό τους **αξιοπρεπή** διατροφή, άλλες όμως όχι.

(Από το περιοδικό National Geographic)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Πώς επέδρασε η γεωργική επανάσταση στον πληθυσμό του πλανήτη σύμφωνα με το κείμενο;

Μονάδες 10

2. "Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική βούληση να εξασφαλίσουν στον λαό τους αξιοπρεπή διατροφή, άλλες όμως όχι". Να σχολιάσετε αυτή την άποψη σε μια παράγραφο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1.α. Ποιο τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου: "Υπολογίζεται ... εθνών";
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

β. Με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου: "Το πρόβλημα ... άλλες όμως όχι";
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

2.α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
κινητοποίησης, προβλέψεις, επιτεύγματα, συνέλεξαν, πλανητική.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε τα παραθετικά των παρακάτω λέξεων:
σημαντικότερα, συχνά, υψηλά, ανθρώπινη, αξιοπρεπή.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Στο κείμενο αναφέρεται ότι η διατροφή του ανθρώπου έχει βελτιωθεί ποσοτικά. Όμως η ποσοτική αυτή βελτίωση δε συμβαδίζει με την ποιότητα της διατροφή μας.

- Για ποιους λόγους οι άνθρωποι οδηγούνται σε μη ποιοτικές διατροφικές συνήθειες;
- Πώς θα μπορούσαν να γίνουν ποιοτικότερες οι διατροφικές μας επιλογές;

Να καταθέσετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω σε ένα άρθρο το οποίο θα δημοσιευτεί στο περιοδικό του σχολείου σας (450 - 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'

1. Η γεωργική επανάσταση επέδρασε καταλυτικά στη διαμόρφωση νέων δεδομένων και συνθηκών ζωής. Συγκεκριμένα, διευρύνθηκε η δυνατότητα των ανθρώπων να εξασφαλίζουν την τροφή τους, γεγονός που συνέβαλε αποφασιστικά στην αύξηση του μέσου όρου ζωής.

Πλέον ο δείκτης γεννητικότητας ξεπέρασε κατά πολύ το δείκτη θνησιμότητας, εφόσον οι άνθρωποι είναι όχι μόνο σε θέση να επιβιώνουν μετά τη γέννησή τους διατρεφόμενοι σωστά και με επαρκή αριθμό θερμίδων τη μέρα, αλλά και είναι σε θέση να αναπαράγονται, εφόσον η διατροφή επηρεάζει τη δυνατότητα σύλληψης. Τέλος, η γεωργία, ως αποφασιστικός παράγοντας διεύρυνσης του μέσου όρου ζωής του πληθυσμού, αποτέλεσε κύριο τομέα απασχόλησης, συγκεντρώνοντας το ενδιαφέρον του πενήντα τοις εκατό του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού.

2. Πολλές χώρες έχουν κυβερνήσεις που φροντίζουν για τη δίκαιη κατανομή των εσόδων του κράτους, με αποτέλεσμα όλοι οι κάτοικοι να έχουν μια αξιοπρεπή διατροφή. Αυτό το καταφέρνουν χάρη στη θέληση, τη μεθοδικότητα και την οργανωτικότητα που τις διακρίνει. Άλλες κυβερνήσεις όμως (κυρίως του τρίτου κόσμου) δεν μπορούν να το καταφέρουν, γιατί δεν διαθέτουν τις παραπάνω προϋποθέσεις. Εξαιτίας τους ο πλούτος των χωρών τους κατανέμεται παντελώς άνισα, με αποτέλεσμα μεγάλο μέρος του πληθυσμού να λιμοκτονεί. Βέβαια, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας το γεγονός ότι πολλές κυβερνήσεις χωρών του τρίτου κόσμου δεν μπορούν να μεριμνήσουν για μια αξιοπρεπή διατροφή του πληθυσμού, γιατί είναι οικονομικά εξαρτημένες από ισχυρές χώρες, οι οποίες δεσμεύουν τις κύριες πηγές εσόδων τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β'

1.α. Ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιεί επίκληση στη λογική, προβαίνοντας σε χρήση τεκμηρίων. Συγκεκριμένα, η παράθεση των στοιχείων των Ηνωμένων Εθνών αναφορικά με τον αριθμό θερμίδων που αντιστοιχούσε άλλοτε σε κάθε άνθρωπο ανά τον κόσμο και τον αριθμό που αντιστοιχεί σήμερα, καθώς και η πρόβλεψη τους ότι ο αριθμός αυτός επίκειται να αυξηθεί, αποτελούν αδιάσειστα στοιχεία που επιβεβαιώνουν τη θέση ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός σε γενικές γραμμές τρέφεται καλύτερα σε σχέση με τα παρελθόντα έτη.

1.β. Η τελευταία παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Ειδικότερα, το πέρασμα από τη θεματική πρόταση στις λεπτομέρειες της παραγράφου γίνεται με τη μέθοδο της αιτιολόγησης. Επεξηγεί δηλαδή ο συγγραφέας, γιατί το πρόβλημα της διατροφής σήμερα αφορά στη διανομή και όχι στην παραγωγή των τροφίμων. Για την τεκμηρίωση της θέσης του μάλιστα χρησιμοποιεί και ένα παράδειγμα (Μερικοί

... οι ίδιοι την τροφή τους.). Εν συνεχεία, συγκρίνει τους καλύτερα διατρεφόμενους λαούς με άλλους λαούς που πεινούν (σύγκριση - αντίθεση) και αποδίδει ως αιτία αυτής της διαφοράς την πολιτική.

(Αίτιο - αποτέλεσμα: αιτία: η πολιτική που ακολουθούν οι λαοί, αποτέλεσμα: η διαφορά στη διατροφή ανάμεσα στους λαούς.)

(Ο κύριος λόγος ... άλλες όμως όχι.)

Συμπερασματικά, γίνεται χρήση της αιτιολόγησης, των παραδειγμάτων, της σύγκρισης - αντίθεσης και του αιτίου - αποτελέσματος.

2.α.

κινητοποίησης: ενεργοποίησης, δραστηριοποίησης
προβλέψεις: προγνώσεις
επιτεύγματα: κατακτήσεις
συνέλεξαν: συγκέντρωσαν, μάζευαν
πλανητική: παγκόσμια

2.β.

<u>Θ</u>	<u>Σ</u>	<u>Υ</u>
σημαντικά συχνά υψηλά ανθρώπινη αξιοπρεπή	σημαντικότερα συχνότερα υψηλότερα πιο ανθρώπινη αξιοπρεπέστερη	σημαντικότερα συχνότατα υψηλότατα (η πιο ανθρώπινη) αξιοπρεπέστατη

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Περίληψη κειμένου

Θέμα του κειμένου αποτελεί η κάλυψη των διατροφικών αναγκών των ανθρώπων. Αρχικά, ο συγγραφέας καταρρίπτει την πρόβλεψη ενός Αμερικανού, αποδεικνύοντας ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός τρέφεται καλύτερα από ποτέ. Επισημαίνει ακόμη ότι όχι μόνο αυξήθηκε η ζήτηση των τροφίμων αλλά και η προσφορά τους, αποτέλεσμα της γεωργίας. Με την ανακάλυψή της συντελέστηκε η γεωργική επανάσταση που συνέβαλε στην αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού και η πρόοδος της, κατά τη βιομηχανική και επιστημονική επανάσταση, οδήγησε στην παραγωγή επαρκών αγαθών με τίμημα όμως την περιβαλλοντική υποβάθμιση. Τέλος, διαπιστώνει ότι πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να υποσιτίζονται λόγω της άνισης διανομής τροφίμων ανά τον κόσμο, απόρροια της ανικανότητας των κυβερνήσεων.

2.

- Ανταπόκριση στο ζητούμενο επικοινωνιακό πλαίσιο με τη χρήση τίτλου, εφόσον πρόκειται για άρθρο.

Ζητούμενο α΄

- οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής απαιτούν την παρασκευή γρήγορου φαγητού, του λεγόμενου "Fast Food", το οποίο δε χαρακτηρίζεται για την καλή ποιότητά του.
- κατανάλωση κατεψυγμένων, προπαρασκευασμένων τροφών που χάνουν τη διατροφική τους αξία, λόγω των συντηρητικών που εμπεριέχουν, για την αύξηση της διάρκειάς τους.
- η ανάγκη για αύξηση της ποσότητας των τροφίμων, λόγω της αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού, οδηγεί στη χρήση φυτοφαρμάκων και χημικών που καθιστούν επικίνδυνα και συχνά ακατάλληλα τα τρόφιμα για κατανάλωση από τον άνθρωπο.
- οι μη ποιοτικές διατροφικές επιλογές τις περισσότερες φορές παρουσιάζονται ελκυστικότερα από τα Μ.Μ.Ε., με σκοπό την αύξηση των κερδών των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη βιομηχανία τροφίμων.
- η παρασκευή μη ποιοτικών τροφίμων έχει χαμηλότερο κόστος από αυτή των αντίστοιχων ποιοτικών.
- η ενίσχυση του καταναλωτισμού ωθεί στην κατανάλωση μη ποιοτικών τροφίμων που παρουσιάζονται ως σύγχρονες προτάσεις διατροφής.
- η ξеноμανία που καθιστά "ανάγκη" την κατανάλωση του ξενόφερτου "fast food".
- η έλλειψη διατροφικής αγωγής και ενημέρωσης.

Ζητούμενο β΄

- Απαραίτητη αγωγή και ενημέρωση από όλους τους φορείς αγωγής (οικογένεια, σχολείο, Μ. Μ. Ε., επιστήμονες, πνευματικοί άνθρωποι)
- Συνειδητοποίηση της αξίας της υγιεινής διατροφής και της σημασίας της για τη διασφάλιση της υγείας του ανθρώπου. (Καθιέρωση του ρητού: "είμαστε ό,τι τρώμε").
- Επισταμένοι και συστηματικοί κρατικοί έλεγχοι με σκοπό να εντοπιστούν και να αποσυρθούν από την αγορά ακατάλληλα, μη ποιοτικά τρόφιμα.
- Εκπόνηση εκστρατειών από μαθητικούς συλλόγους και οργανώσεις πληροφόρησης της κοινής γνώμης αναφορικά με τα επιβλαβή για την υγεία των ανθρώπων αποτελέσματα της λήψης μη ποιοτικών τροφίμων

- Απαγόρευση της προβολής διαφημιστικών μηνυμάτων ακατάλληλων τροφίμων και ταχυφαγείων κατά τις ώρες υψηλής τηλεθέασης.
- Επιβολή αυστηρότατων κυρώσεων στους υπεύθυνους που προωθούν στην αγορά αλλοιωμένα και μη ποιοτικά τρόφιμα, ακατάλληλα για τους καταναλωτές.

